

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพและปัญหา เกี่ยวกับการเรียนการสอน วิชาสุนทรียภาพของชีวิต ของอาจารย์ และนักศึกษาสถาบันราชภัฏ ในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร / รายวิชา 2) เนื้อหาวิชา 3) วิธีการสอน 4) สื่อการสอน 5) การวัดผล และการประเมินผล 6) ผู้สอน และผู้เรียน ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ ที่มีการเรียนการสอนวิชา สุนทรียภาพของชีวิต ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค (ทั้ง 4 ภาค ทุละ 2 แห่ง) รวม 8 แห่ง ได้แก่ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์ สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ สถาบันราชภัฏสงขลา และสถาบันราชภัฏยะลา ซึ่งอาจารย์ผู้สอนวิชานี้ มีจำนวน 60 คน (โดยการประมาณการ) และนักศึกษา ภาคปกติ ทั้ง 8 แห่ง ที่เรียนวิชานี้ มีจำนวน 14,205 คน (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2545)

กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้มาจากการสุ่มอาจารย์ผู้สอนทางทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะ การแสดง แห่งละ 3 คน รวม 24 คน และจากการสุ่มนักศึกษา แห่งละ 40 คน รวม 320 คน รวมทั้งสิ้น เป็นจำนวน 344 คน โดยเกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ ยามาเน (Yamane) ที่ 95% (100,000 คน = 398 คน) ซึ่งจำนวนนักศึกษา ภาคปกติ ทั่วประเทศ มีจำนวนทั้งสิ้น 70,655 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการสอบถามอาจารย์ และนักศึกษาสถาบันราชภัฏ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนการสอน ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ความสัมพันธ์ระหว่างสุนทรียศาสตร์ ปรัชญา การศึกษา และศิลปะ ฯลฯ

2. สร้างแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อทำการตรวจ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ

3. นำแบบสอบถาม ที่ผ่านการแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรง (Validity) ตลอดจนทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ในเรื่องที่น่าสนใจศึกษา

โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา เพื่อคัดเลือกคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

3.1 เป็นอาจารย์ผู้สอน ซึ่งมีประสบการณ์ในการสอน วิชาสุนทรียศาสตร์ วิชาความเข้าใจในศิลปะ วิชาศิลปนิยม ฯลฯ โดยมีระยะเวลาที่ทำการสอน มากกว่า 10 ปี

3.2 เป็นอาจารย์ หรือนักการศึกษา สาขาศิลปศึกษา ที่มีผลงานทางวิชาการ เช่น แต่งตำรา จัดการอบรม/สัมมนาทางวิชาการ อันเกี่ยวข้องกับวิชาสุนทรียศาสตร์ วิชาศิลปนิยม วิชาความเข้าใจศิลปะ วิชาสุนทรียะทางทัศนศิลป์ ฯลฯ ตามสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงต่างๆ

4. สัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอน วิชาสุนทรียภาพของชีวิต และศิลปิน ผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เพื่อขอทราบข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วนำข้อมูล เนื้อหาสาระที่ได้ มาทำการวิเคราะห์ และจัดระบบเข้าหมวดหมู่

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้ว มาทดลองใช้ (Try Out) กับอาจารย์ผู้สอน วิชาสุนทรียภาพของชีวิต จำนวน 3 คน และนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 33 คน ในสถาบันราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะใช้ศึกษา

6. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS. โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบาช (Conbach) และคำนวณจากสูตร ของ ประคอง กรรณสูตร (2538) ซึ่งได้ค่าอัลฟา (Alpha) = 0.9132

7. นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้ และพิสูจน์แล้ว มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้จริง ในโอกาสต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ (ลงทะเบียน) โดยมีวิธีการ คือ นำหนังสือขอความร่วมมือ ในการเก็บข้อมูลวิจัยที่ออกให้โดย ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งมี

จดหมายจากผู้วิจัยถึงบุคคล และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณบดี คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ ประธานโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ประธานโปรแกรมวิชาดนตรี ประธานโปรแกรมวิชานาฏศิลป์ ของสถาบันราชภัฏในแต่ละแห่งที่จะศึกษา

2. ติดตามแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ โดยการส่งไปรษณียบัตรทุกๆช่วงระยะเวลา 10 วัน ตลอดจน มีการส่งจดหมายลงทะเบียน และโทรศัพท์ เพื่อติดตามทวงถามเมื่อถึงระยะเวลาอันสมควร และทำเช่นนี้ประมาณ 2-3 ครั้ง จนกว่าจะได้รับครบถ้วนทุกแห่งตามที่ต้องการ

3. จำนวนข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา มีจำนวนทั้งสิ้น 321 ฉบับ จากจำนวนที่ตั้งไว้ 344 ฉบับ โดยคิดเป็นร้อยละ 93.31

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา วิเคราะห์และสรุปผล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) มาหาค่าร้อยละ (Percentiles) โดยใช้สูตร แล้วนำมาเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง เช่น

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนตัวอย่างประชากร}} \times 100$$

ตอนที่ 2 นำแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) มาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร แล้วนำมาเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยกำหนดเป็นค่าระดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด / มีความเป็นจริงมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก / มีความเป็นจริงมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง / มีความเป็นจริงปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย / มีความเป็นจริงน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด / มีความเป็นจริงน้อยที่สุด

จากนั้นจึงนำมาหาค่า มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean) หรือค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยใช้สูตรของประคอง กรรณสูตร (2538) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{X} คือ ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ที่คำนวณได้ ถูกระบุดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด / มีความเป็นจริงมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก / มีความเป็นจริงมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง / มีความเป็นจริงปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย / มีความเป็นจริงน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยมาก / มีความเป็นจริงน้อยมาก

คำอธิบายความหมาย

สภาพ ถ้ามีความเหมาะสมน้อย หมายถึง ไม่ดี

ปัญหา ถ้ามีความเหมาะสมมาก หมายถึง ไม่ดี

แล้วจึงนำมาหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

N = จำนวนตัวอย่างประชากร

$\sum fx$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่

$\sum fx^2$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนยกกำลังสองกับความถี่

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) โดยนำมาหาค่าความถี่ แล้วนำมาสรุปในรูปความเรียง โดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย

การวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการนำมาแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง นำมาสรุป และอภิปรายผล พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในโอกาสต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพ และปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน วิชาสุนทรียภาพของชีวิตในสถาบันราชภัฏ

2. เพื่อให้เป็นแนวทางในการศึกษา ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอน วิชาสุนทรียภาพ
ของชีวิต ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สนใจได้ใช้ศึกษา ค้นคว้าในโอกาสต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย